

สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬา: มุมมองของการจัดการทรัพย์สินทางปัญญา

Image Rights in Sports : A Perspective on Intellectual Property Management

ปิติเทพ อยู่ยูนยง¹

Pedithep Youyuenyong¹

Received : June 12, 2023; Revised : June 24, 2023; Accepted : June 24, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การแสดงออกของนักกีฬาอาชีพในระหว่างการแข่งขันกีฬาและกิจกรรมกีฬาอื่น ๆ ในที่สาธารณะ ย่อมสร้างภาพลักษณ์ให้กับตัวของนักกีฬาอาชีพที่ในธุรกิจกีฬา สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาถือเป็นสิทธิในภาพลักษณ์ของนักกีฬาอาชีพที่เป็นเจ้าของสิทธิซึ่งสามารถอาศัยภาพลักษณ์ที่มีชื่อเสียงโด่งดังในวงการกีฬาหรือลักษณะเฉพาะของตัวนักกีฬาอาชีพมาใช้แสวงหาประโยชน์ทางการค้าในหลากหลายรูปแบบ การกระทำจากบุคคลอื่นซึ่งไม่มีสิทธิแสวงหาประโยชน์จากภาพลักษณ์ดังกล่าวนี้ ย่อมถือเป็นการกระทำอันละเมิดต่อกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งมุ่งประสงค์จะปกป้องคุ้มครองเจ้าของสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาจากการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดโดยตรงแก่สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาโดยไม่ได้รับอนุญาต อีกทั้งการกระทำเช่นนี้ย่อมส่งผลร้ายต่อการแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจและส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงเกียรติคุณของเจ้าของสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬา การทำงานของทรัพย์สินทางปัญญาในขั้นต้นได้เข้ามามีบทบาทสำคัญด้วยการวางกลไกปกป้องสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬา

บทความฉบับนี้มุ่งเสนอมุมมองทางกฎหมายต่อการใช้และแสวงหาประโยชน์จากสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬา บทความฉบับนี้สะท้อนให้เห็นนัยยะการแสวงหาประโยชน์จากสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาที่เกิดขึ้นภายใต้ข้อตกลงเกี่ยวกับสิทธิที่จะหวงกันไม่ให้ผู้อื่นมาละเมิดสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาและข้อตกลงอนุญาตให้ใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬา บทความฉบับนี้ยัง

---

¹ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; Faculty of Law, Chiang Mai University, Thailand; email : pedithep.y@cmu.ac.th

นำเสนอมุมมองทางกฎหมายต่อการแสวงหาประโยชน์จากสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาผ่านการทำข้อตกลงเกี่ยวกับสิทธิที่จะหวงกันไม่ให้ผู้อื่นมาละเมิดสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาและข้อตกลงอนุญาตให้ใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬา พร้อมกับนำเสนอบทบาทของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางกฎหมายดังกล่าวเพื่อปรับใช้กับอุตสาหกรรมกีฬา ซึ่งนำไปสู่บทสรุปที่ว่า การกระทำใดจึงไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬา ตามปกติของเจ้าของสิทธิ โดยไม่ได้รับอนุญาต

คำสำคัญ (Keywords) : สิทธิในภาพลักษณ์, นักกีฬาอาชีพ, การจัดการทรัพย์สินทางปัญญา

Abstract

The expression of professional athletes at the sports competitions and at all relevant sports commercial activities in the public domain create images of themselves in sports businesses. The definition of image rights in sports is used to refer to professional athletes' proprietary rights in their personality and the ability to exploit a celebrity image or personality, and to provide them the ability to use and profit from their famous status for commercial purposes. Illegal interference by third parties, also known as a breach of the right to exploit any image, in the intellectual property laws to protect and enforce rights of their own personality, occurs when one person intentionally uses a celebrity's image without authorisation, causing economic harm and adverse impact of their reputation. The primary functions of intellectual property rights play an important role in explicating mechanisms of legal protection of image rights.

This article provides a legal perspective on the interplay between use and exploitation of the athletes' image rights. Thereafter, the article reflects on the implications of the Image rights clauses in employment and commercial agreements. It also provides a legal perspective on the opportunity to include the exploitation of the athletes' image rights from the employment and commercial agreements. It outlines the role of law in intellectual property laws and suggest solutions to make laws adaptive to changes in conditions in the global sports industry. The article

concludes with a few guidelines on how to avoid infringement of image rights in sports without the owner's permission.

Keywords : Image Rights, Professional Athletes, Intellectual Property Management

บทนำ (Introduction)

นักกีฬาอาชีพ (Professional Athlete) ซึ่งเล่นกีฬาเป็นอาชีพ การเล่นกีฬาของนักกีฬาอาจรวมไปถึงการทำกิจกรรมกีฬาหรือการเข้าร่วมการแข่งขันกีฬา โดยมีรายได้ (Wage) ตอบแทนจากการที่นักกีฬาได้ใช้แรงงาน ความรู้ ทักษะหรือประสบการณ์เพื่อการทำกิจกรรมกีฬาหรือการเข้าร่วมการแข่งขันกีฬา โดยทั่วไปนักกีฬาอาชีพมักสังกัดอยู่กับสโมสรกีฬาอาชีพ (Professional Club) เพื่อร่วมกิจกรรมกีฬาหรือเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาในนามสโมสรกีฬาอาชีพ สโมสรกีฬาอาชีพมีหน้าที่จ่ายค่าจ้าง ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบของเงินเดือน (Salary) หรือเงินตอบแทนอย่างอื่นก็ได้ เช่น เงินรางวัล (Prize Money) เงินโบนัส (Bonus) เพื่อตอบแทนการปฏิบัติงานของนักกีฬาอาชีพ ตลอดเวลาที่นักกีฬาอาชีพสังกัดหรือปฏิบัติงานอยู่กับสโมสรกีฬาอาชีพ (Bryson, Rossi, & Simmons, 2014)

เมื่อนักกีฬาอาชีพมีชื่อเสียงจากการเล่นกีฬาเป็นอาชีพ การปฏิบัติงานในนามสโมสรกีฬาอาชีพหรือการดำเนินชีวิตส่วนตัวก็มักอยู่ในความสนใจของสาธารณชนทั่วไป จนทำให้นักกีฬาอาชีพกลายเป็นผู้มีชื่อเสียง (Celebrity) เป็นที่สนใจของสื่อมวลชนและเป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไปอยู่ในความสนใจของสาธารณชน (Fields, 2016) นักกีฬาอาชีพมีชื่อเสียงย่อมประกอบอาชีพหรือปฏิบัติงานอันมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับประโยชน์สาธารณะด้านกีฬา (Sports Interests) ซึ่งการปฏิบัติงานในฐานะนักกีฬาและพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตทั่วไปมักเป็นที่สนใจของสาธารณชนกับถูกติดตามจากสื่อมวลชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักกีฬาต้อง ประพฤติปฏิบัติในการประกอบอาชีพการทำงานในฐานะนักกีฬาเพื่อรักษาความยุติธรรมในการแข่งขันกีฬาและส่งเสริมชื่อเสียงเกียรติคุณของวงการกีฬา เหตุนี้เองนักกีฬาอาชีพบางส่วนอาจเลือกตัดสินใจทำกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดที่ก่อให้เกิดผลงานหรือบริการ เพื่อแสวงหารายได้เลี้ยงชีพแก่ตนเองและครอบครัว โดยอาศัยชื่อเสียงเกียรติคุณในฐานะของผู้มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของสังคมทั่วไป มาเป็นเครื่องมือในการแสวงหารายได้หรือประโยชน์ทางเศรษฐกิจนอกเหนือไปจากการทำกิจกรรมกีฬาหรือการเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาในนามสโมสรกีฬาอาชีพต้นสังกัด

นักกีฬาอาชีพบางส่วนจึงเลือกสร้างสรรคหรือแสดงออกถึงบุคลิกลักษณะส่วนตัว (Personal Characteristics) คำพูดคำจา (Catchphrases) สีหน้าท่าทาง (Facial Expressions)

และกิริยาอาการ (Mannerisms) รวมทั้งการแสดงออกอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อสื่อถึงชื่อประจำตัวบุคคล (Name) การสร้างสรรค์หรือแสดงออกเช่นนี้ทำให้สาธารณชนทั่วไปเข้าใจถึงภาพลักษณ์ของนักกีฬาอาชีพ (Image of Professional Athletes) ซึ่งจะส่งผลต่อการรับรู้ของบุคคลทั่วไปที่พบเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของนักกีฬาอาชีพ แล้วบุคคลทั่วไปที่พบเห็นก็รับทราบภาพลักษณ์ของนักกีฬาอาชีพคนหนึ่งคนใดมีความแตกต่างจากภาพลักษณ์ของนักกีฬาอาชีพคนอื่นหรือภาพลักษณ์ของผู้มีชื่อเสียงในสังคมคนอื่น (Blackshaw & Siekmann, 2005) การสร้างสรรค์หรือแสดงออกถึงบุคลิกลักษณะส่วนตัวของนักกีฬาเช่นนี้ย่อมเป็นผลงานอย่างหนึ่งอันเกิดจากการสร้างสรรค์ ประดิษฐ์หรือคิดค้นของนักกีฬา ซึ่งอาศัยสติปัญญา ทักษะการเล่นกีฬาหรือการแสดงออกด้วยวาจาทำทางอย่างหนึ่งอย่างใด แล้วผลงานเช่นนี้ย่อมถูกนำมาใช้เพื่อประโยชน์ทางการค้า (Commercial Purposes) ในทางหนึ่งทางใด (Ostashenko & Galoyan, 2020)

การทำทำทางจากการเคลื่อนไหวร่างกายหรือการแสดงออกที่ประกอบขึ้นสำหรับสื่อไปถึงบุคลิกลักษณะส่วนตัวของนักกีฬาอาชีพ ย่อมทำให้สาธารณชนทั่วไปเข้าใจถึงภาพลักษณ์ของนักกีฬาอาชีพอาชีพ ด้วยเหตุนี้การทำทำทางจากการเคลื่อนไหวร่างกายหรือการแสดงออกที่ประกอบขึ้นสำหรับสื่อไปถึงบุคลิกลักษณะส่วนตัวของนักกีฬาอาชีพจึงมักถูกบันทึกรายละเอียด (Detailed Records) เอาไว้ในรูปแบบวีดิทัศน์หรือภาพยนตร์ แล้ววีดิทัศน์หรือภาพยนตร์ที่ประกอบด้วยเนื้อหา รายละเอียดการทำทำทางจากการเคลื่อนไหวร่างกายหรือการแสดงออกที่ประกอบขึ้นสำหรับสื่อไปถึงบุคลิกลักษณะส่วนตัวของนักกีฬาอาชีพ อาจถูกทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ต่อสาธารณชนเพื่อแสวงหาประโยชน์ทางการค้า (Commercial Exploitation) (Sato & Genova, 2016) โดยทั่วไปนักกีฬาอาชีพที่ทำทำทางจากการเคลื่อนไหวร่างกายหรือแสดงออกที่ประกอบขึ้นสำหรับสื่อไปถึงบุคลิกลักษณะส่วนตัวของตัวนักกีฬาอาชีพดังกล่าวถือเป็นผู้ก่อให้เกิดงานสร้างสรรค์ที่เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ (Copyright) ตามหลักการพื้นฐานกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งจะได้รับคุ้มครองโดยอัตโนมัติตามกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาทันทีที่สร้างสรรค์ผลงานโดยไม่ต้องจดทะเบียนแต่อย่างใด เช่นนี้นักกีฬาอาชีพย่อมเป็นผู้ทรงสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาของตน (Owner of Image Rights) ซึ่งมีทั้งธรรมสิทธิ (Moral Rights) ที่ได้รับการรับรองคุ้มครองการทำทำทางจากการเคลื่อนไหวร่างกายหรือการแสดงออกที่ประกอบขึ้นสำหรับสื่อไปถึงบุคลิกลักษณะส่วนตัวของตัวนักกีฬาอาชีพ และมีสิทธิในทางเศรษฐกิจ (Economic Rights) ในการได้รับค่าตอบแทนหรือค่าจ้างจากการทำทำทางหรือการแสดงออกในลักษณะดังกล่าวอย่างเป็นธรรม (Balcarczyk, 2010) รวมทั้งนักกีฬาอาชีพสามารถทำสัญญาหรือข้อตกลงอนุญาตให้ใช้งานอันมีสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาที่ประกอบไปด้วยเนื้อหาการทำทำทางจากการเคลื่อนไหวร่างกายหรือ

มีรายละเอียดเกี่ยวกับแสดงออกที่มีขึ้นสำหรับสื่อไปถึงบุคลิกลักษณะส่วนตัวของตัวนักกีฬาอาชีพ (Licensing Contract หรือ Licensing Agreement) เพื่อให้สโมสรกีฬาอาชีพต้นสังกัด (Affiliated Club) หรือบุคคลที่สาม (Third Person) สามารถนำผลงานไปใช้ ทำซ้ำ แจกจ่าย หรือดัดแปลง เพื่อประโยชน์ทางการค้าหรือประโยชน์ด้านกีฬาขององค์กร (Blackshaw, 2012)

บทความฉบับนี้เป็นการนำเสนอประเด็นความท้าทายทางกฎหมายว่าด้วยสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคุ้มครองภาพลักษณ์ทางกีฬานักกีฬาอาชีพภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการรับรองหรือคุ้มครองผลประโยชน์ด้านศีลธรรมของนักกีฬาในฐานะที่เป็นผู้ก่อให้เกิดภาพลักษณ์ทางกีฬาของตนเองกับผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจของเจ้าของลิขสิทธิ์ในภาพลักษณ์ทางกีฬาในฐานะที่เป็นผู้มีสิทธิในการแสวงหารายได้จากภาพลักษณ์ทางกีฬารวมทั้งอภิปรายประเด็นเกี่ยวกับสิทธิอนุญาตให้ผู้อื่นใช้ภาพลักษณ์ทางกีฬาของตนและวิเคราะห์ประเด็นเกี่ยวกับสิทธิหวงกันภาพลักษณ์ทางกีฬาที่ได้รับการรับรองคุ้มครองตามกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ในขณะเดียวกันบทความฉบับนี้ยังนำเสนอประเด็นท้าทายสำหรับการดำเนินการใด ๆ เพื่อช่วยให้นักกีฬาอาชีพได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจตอบแทนจากสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาอย่างสมเหตุสมผล ควบคู่ไปกับการนำเสนอข้อพิจารณาเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีเงินได้จากค่าตอบแทนการอนุญาตให้ใช้สิทธิหรือการใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬา

เนื้อหา (Content)

สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬา

สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬา (Sports Image Rights) ได้แก่ ประโยชน์จากภาพลักษณ์ทางกีฬา (Image in Sports) ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้แก่บุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬา (Sports Celebrities) ในอันที่จะกระทำการเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะส่วนตัว คำพูด คำจา สีหน้า ท่าทาง กิริยาอาการ และการแสดงออกอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อสื่อถึงชื่อประจำตัว อันถือเป็นสิทธิของบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาในการเป็นเจ้าของภาพลักษณ์ทางกีฬาของตน (Proprietary Rights) ในอันที่จะแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจแก่ตนเองและหวงกันไม่ให้ผู้อื่นมาใช้ภาพลักษณ์ทางกีฬาที่ตนได้สร้างสรรค์หรือแสดงออกมา ภาพลักษณ์ทางกีฬาคือบุคลิกลักษณะที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาแสดงออกมามีลักษณะอันโดดเด่นจนเป็นที่น่าจดจำ (Recognizable Features) นักกีฬาอาจต้องใช้ทั้งการแสดงออกถึงภาพลักษณ์ น้ำเสียง คำพูด สีลาและท่าทางของตัวนักกีฬาที่สื่อถึงตัวตนของนักกีฬาดังกล่าวได้อย่างชัดเจน การแสดงออกเช่นนี้ยังต้องสอดคล้องไปในทางเดียวกันไม่ไปคนละทิศคนละทาง โดยมีเป้าหมายให้ผู้บริโภคได้รับรู้ได้ทันทีว่าภาพลักษณ์ทางกีฬาที่แสดง

ออกมานั้นเป็นภาพลักษณ์ของนักกีฬาคนใด (Blackshaw, 2023) ภาคธุรกิจจึงอาจเลือกใช้นักกีฬาที่มีชื่อเสียงเข้ามามีบทบาทในการโฆษณา เพื่อเป็นตัวกลางในการสื่อสารการตลาด ไปสู่กลุ่มผู้บริโภค เพื่อดึงดูดให้ผู้บริโภคหันมาสนใจสินค้า จดจำลักษณะเด่นของผลิตภัณฑ์ และหันมาซื้อสินค้าหรือใช้บริการธุรกิจ รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้บริโภคจดจำสินค้าหรือบริการของธุรกิจ (Krzysztof, 2016) กล่าวอีกนัยหนึ่งกฎหมายให้อำนาจแก่บุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬามีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในอันที่จะกระทำการเกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ในภาพลักษณ์ของตนเองและสามารถอนุญาตให้บุคคลอื่นใช้สิทธิแต่เพียงผู้เดียวของตนได้ ในขณะที่เดียวกันการอนุญาตให้ใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาสามารถอนุญาตให้ในหลายครั้งหลายคราว แล้วนักกีฬาอาชีพเจ้าของสิทธิดังกล่าวก็มีสิทธิอนุญาตให้ธุรกิจมากกว่าหนึ่งรายใช้สิทธิดังกล่าวได้ เว้นแต่จะตกลงกันเป็นอย่างอื่นว่าห้ามไม่ให้อนุญาตให้ธุรกิจรายอื่นใช้สิทธิดังกล่าวอีกภายในระยะเวลาที่ระบุเอาไว้ในข้อตกลง

สำหรับภาพลักษณ์ทางกีฬามีพื้นฐานมาจากลักษณะโดยรวมของบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬา อันประกอบกันเป็นบุคลิกภาพส่วนบุคคล (Personality) ของนักกีฬาอาชีพ ซึ่งมีความเป็นเอกลักษณ์ทำให้สาธารณชนได้ทราบถึงลักษณะโดดเด่นของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลทั่วไปสามารถจำแนกว่านักกีฬาอาชีพแต่ละบุคคลแตกต่างจากบุคคลอื่นในสังคมอย่างไร อาทิ น้ำเสียง คำพูด รูปร่าง หน้าตา กิริยา อากา ร ท่าทาง ฯลฯ งานโฆษณาประชาสัมพันธ์ในธุรกิจอุตสาหกรรมกีฬาที่นำออกสู่สาธารณชนด้วยการแพร่เสียงทางวิทยุกระจายเสียง การแพร่เสียงและหรือภาพทางวิทยุโทรทัศน์ หรือโดยวิธีอย่างอื่นอันคล้ายคลึงกัน อาจเกิดขึ้นจากการนำเอาการแสดงออกซึ่งบุคลิกภาพส่วนบุคคลของบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬามานำบันทึกเสียงหรือวีดิทัศน์ไว้ในขณะทำการแสดงออกซึ่งบุคลิกภาพอันเป็นลักษณะเด่นของบุคคลดังกล่าวเอาไว้ แล้วนำเอางานสิ่งบันทึกเสียงหรือวีดิทัศน์มาเข้าสู่การบวนการทำซ้ำหรือดัดแปลงให้เหมาะสม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ผลงาน เช่นนำไปสู่สาธารณชนเพื่อประโยชน์ทางการค้า (Commercial Purposes) หรือเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการตลาด (Promotional Purposes) กล่าวอีกนัยหนึ่งบุคลิกภาพส่วนบุคคลของบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาที่ถูกลำมาถ่ายทอดทั้งที่เป็นการถ่ายทอดสด (Live) หรือการถ่ายทอดจากสื่อที่บันทึกเอาไว้ (Record) ก็อาจเป็นเครื่องมือสื่อสารการตลาดระหว่างบรรดาผู้ผลิตหรือผู้ให้บริการกับลูกค้าหรือผู้บริโภคในท้องตลาด จูงใจลูกค้าหรือชักจูงผู้บริโภคให้หันมาซื้อสินค้าหรือเลือกใช้บริการในธุรกิจ อย่างไรก็ตามลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลไม่ว่าจะเป็นบุคคลทั่วไปในสังคมหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาที่ประกอบขึ้นเป็นบุคลิกภาพส่วนบุคคล ย่อมประกอบไปด้วยบุคลิกภาพภายนอก (External Personality) เช่น น้ำเสียง คำพูด รูปร่าง หน้าตา กิริยา อากา ร ท่าทาง ฯลฯ และบุคลิกภาพภายใน (Internal Personality) เช่น อุปนิสัยใจคอ ทัศนคติ

เจตคติ ฯลฯ ซึ่งสาธารณชนหรือบุคคลทั่วไปจะทราบถึงบุคลิกภาพภายในของบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาได้หรือไม่ นั่นอาจต้องรับทราบผ่านการแสดงออกของบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬา ทั้งทางร่างกายและถ้อยคำวาจาที่สะท้อนออกมาให้ผู้อื่นรับทราบและเกิดความตระหนักถึงบุคลิกภาพภายในของบุคคลดังกล่าว การแสดงบุคลิกภาพภายในของบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬา ออกมาอาจชักจูงลูกค้าหรือผู้บริโภคให้เกิดความคล้อยตามจนหันมาเลือกซื้อสินค้าหรือใช้บริการในธุรกิจ

ภาพลักษณ์ทางกีฬาที่เกิดขึ้นจากการแสดงบุคลิกภาพส่วนบุคคลให้ปรากฏต่อสาธารณชน เกิดจากความรู้สึกนึกคิดและสติปัญญาของบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาเพื่อแสดงออกซึ่งบุคลิกภาพส่วนบุคคล แล้วเอาการแสดงออกซึ่งบุคลิกภาพส่วนบุคคลมาแพร่เสียงแพร่ภาพ (Broadcasting) รวมไปถึงบันทึกเสียง (Sound Recording) หรือบันทึกภาพ (Videotape Recording) หรือบันทึกทั้งเสียงและภาพ งานบันทึกการแสดงบุคลิกภาพส่วนบุคคลเช่นนี้ย่อมเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ (Copyrights) ประเภทหนึ่งที่ย่อมได้รับความคุ้มครองอัตโนมัติตามกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาสากล ในขณะที่เดียวกันการนำเอาบุคลิกภาพส่วนบุคคลบางอย่าง เช่น รูปร่าง หน้าตา มาสร้างเป็นเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์หรือตราที่ใช้กับสินค้าหรือบริการ เพื่อแสดงว่าสินค้าหรือบริการที่ใช้กับเครื่องหมาย หรือสัญลักษณ์ หรือตราดังกล่าวนั้นยึดโยงกับภาพลักษณ์ความน่าเชื่อถือของนักกีฬาอาชีพที่มีชื่อเสียงหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาอย่างไรหรือเพื่อแสดงว่าบุคลิกภาพส่วนบุคคลดึงดูดให้ผู้บริโภคหันมาสนใจในตัวสินค้าหรือบริการ ประกอบกับเครื่องหมาย หรือสัญลักษณ์ หรือตราที่ใช้กับสินค้าหรือบริการปรากฏให้เห็นว่าแตกต่างกับเครื่องหมาย หรือสัญลักษณ์ หรือตราที่ใช้กับสินค้าหรือบริการของบุคคลอื่น (Arai, Ko & Ross, 2014) ดังนี้เครื่องหมายในทำนองที่กล่าวมานี้จึงถือเป็นทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม (Industrial Property) จำพวกหนึ่ง ได้แก่ เครื่องหมายการค้า (Trademarks) ซึ่งตามหลักกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาสากลเจ้าของเครื่องหมายการค้าจึงจำต้องจดทะเบียนขอรับความคุ้มครองสิทธิในประเทศต่าง ๆ เสียก่อน หากได้เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าโดยอัตโนมัติไม่ การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่ภาพลักษณ์ทางกีฬาของนักกีฬาหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาเพื่อแสวงหากำไรหรือประโยชน์ทางการค้าอื่นใดโดยมิได้รับอนุญาต (Kharytonov, Kharytonova, Tkalych, Bolokan, Samilo, & Tolmachevska, 2021) เช่นนี้ถือได้ว่าเป็นการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา (Infringement) ของผลงานที่มีเจ้าของสิทธิในงานอันประกอบด้วยภาพลักษณ์ทางกีฬา (Levinson, 1997) ซึ่งผู้ถูกละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาที่ได้รับความเสียหาย อาจเป็นตัวนักกีฬาอาชีพเองที่เป็นเจ้าของสิทธิในงานอันประกอบด้วยภาพลักษณ์ทางกีฬาของ

ตนเองโดยแท้หรือเจ้าของสิทธิในงานอันประกอบด้วยภาพลักษณ์ทางกีฬาของนักกีฬาอาชีพ ซึ่งนักกีฬาอาชีพได้อนุญาตหรือยินยอมให้ใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาของตนแล้ว

ประเทศส่วนมากมักไม่ได้กำหนดหลักการคุ้มครองภาพลักษณ์ทางกีฬาเป็นการเฉพาะ เพียงแต่อาศัยหลักการพื้นฐานที่สำคัญของหลักการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของแต่ละประเทศ เพื่อให้การกระทำของรัฐทั้งหลายดำเนินการปกป้องคุ้มครองลิขสิทธิ์และเครื่องหมายการค้าที่เกิดขึ้นมาจากภาพลักษณ์ทางกีฬาของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาให้สอดคล้องกับคุณค่าของสิทธิของผู้ทรงสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาของแต่ละประเทศได้รับรองหรือคุ้มครองเอาไว้ ซึ่งกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาในหลายประเทศรับรองหรือคุ้มครองสิทธิในทางกฎหมายที่ให้ผู้ทรงสิทธิ (หรือเจ้าของสิทธิ) มีอยู่เหนือสิ่งที่มีสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาที่จะหวังกันไม่ให้อื่นมาใช้ภาพลักษณ์ทางกีฬาที่มาจากบุคลิกภาพส่วนบุคคลของตนหรือหวังกันไม่ให้นำการสร้างสรรค์แสดงออกอันอยู่บนพื้นฐานของบุคลิกภาพส่วนบุคคลของตนที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นมา ไปแสวงหาประโยชน์ในธุรกิจการค้าโดยไม่ได้รับความยินยอม (Boyes, 2015) อนึ่งภาพลักษณ์ของตัวนักกีฬาอาชีพหรือผู้มีชื่อเสียงในวงการกีฬาแต่ละคนย่อมมีบุคลิกลักษณะส่วนบุคคลหรือมีบุคลิกภาพภายนอกเฉพาะตัว ซึ่งจะส่งผลต่อการรับรู้ของผู้พบเห็นทั่วไป แม้ไม่ได้รับบุคลิกลักษณะส่วนบุคคลหรือมีบุคลิกภาพภายนอกเฉพาะตัวเอาไว้ อย่างชัดเจนในการสื่อสาร แต่ผู้พบเห็นทั่วไปในฐานะผู้รับสารจากการสื่อสารก็สามารถรู้หรือทราบได้ทันทีว่าบุคลิกลักษณะส่วนบุคคลหรือมีบุคลิกภาพภายนอกเฉพาะตัวที่แสดงออกมาในสื่อหมายถึงใคร (Lush, 2015) หากนำเอาบุคลิกลักษณะส่วนบุคคลหรือมีบุคลิกภาพภายนอกเฉพาะตัวมาใช้ ประกอบกับสื่อทั้งหมดหรือส่วนหนึ่งส่วนใด แล้วสื่อในฐานะที่เป็นเครื่องมือหรือตัวกลางที่ใช้ในการนำบุคลิกลักษณะส่วนบุคคลหรือบุคลิกภาพภายนอกเฉพาะตัวของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาจากผู้ส่งสารไปสู่สาธารณชนผู้รับสาร หากการสื่อสารให้แพร่หลาย ประกอบด้วยข้อความอันฝ่าฝืนต่อความจริงเป็นที่เสียหายแก่ชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาหรือเป็นที่เสียหายแก่ทางทำมาหาได้หรือทางเจริญของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬา เช่นนี้แล้วอาจถือเป็นการหมิ่นประมาท (Defamation) ต่อนักกีฬาหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาที่เป็นเจ้าของภาพลักษณ์ทางกีฬา อันสร้างความเสียหายแก่ทางทำมาหาได้หรือหรือทางเจริญในธุรกิจอุตสาหกรรมกีฬา นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาที่ได้รับความเสียหายอาจฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าสินไหมทดแทนมาเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นดังกล่าว

ในขณะที่บางประเทศ อาทิ ประเทศสเปน (Spain) (ราชอาณาจักรสเปน) ได้กำหนดกฎหมายพื้นฐาน ฉบับที่ 1/1982 ประกาศใช้วันที่ 5 พฤษภาคม 1982 ว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิในชื่อเสียงเกียรติคุณ สิทธิส่วนบุคคล สิทธิในความเป็นส่วนตัวของครอบครัวและสิทธิในภาพลักษณ์ส่วนบุคคล (Ley Orgánica 1/1982, de 5 de mayo, de protección civil del derecho al honor, a la intimidad personal y familiar y a la propia imagen) ซึ่งวางหลักเกณฑ์รับรองคุ้มครองสิทธิในภาพลักษณ์ส่วนบุคคลไม่ให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดมากระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด อันรบกวนต่อการใช้สิทธิดังกล่าวโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตลอดจนปกป้องเจ้าของสิทธิหรือผู้ทรงสิทธิดังกล่าวให้สามารถใช้สิทธิของตนได้โดยปราศจากการรบกวนทั้งในปัจจุบันและอนาคต กล่าวคือกฎหมายพื้นฐานของประเทศสเปนในฐานะที่เป็นกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ (Ley Orgánica) ขยายความกฎหมายสูงสุดเพื่อบังคับการรับรองคุ้มครองสิทธิในภาพลักษณ์ส่วนบุคคลของประชาชนให้ปรากฏเด่นชัดยิ่งขึ้น กำหนดหลักประกันสิทธิในภาพลักษณ์ส่วนบุคคลของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาในฐานะที่เป็นประชาชนคนหนึ่งให้ได้รับการคุ้มครองจากรัฐ

ภาพลักษณ์ทางกีฬาในมุมมองของการจัดการทรัพย์สินทางปัญญา

ภาพลักษณ์ส่วนบุคคลของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬามีมูลค่าในเชิงพาณิชย์ (Commercial Value) ด้วยการใช้บุคลิกภาพภายนอกและการแสดงออกซึ่งบุคลิกภาพภายใน ให้ผู้บริโภคในท้องตลาดรับรู้ภาพลักษณ์ส่วนบุคคลของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬา รวมทั้งนำภาพลักษณ์ส่วนบุคคลของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาไปเสริมภาพลักษณ์ตราสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ให้แก่ผู้ผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ ช่วยให้ผู้บริโภคในท้องตลาดจดจำสินค้าได้หรือกระตุ้นให้ผู้บริโภคหันมาซื้อสินค้าหรือใช้บริการในธุรกิจของตนเพราะความชื่นชอบความภาคภูมิใจที่มีต่อนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬา นอกจากนี้ยังสร้างความน่าเชื่อถือให้กับสินค้าและบริการที่ใช้ภาพลักษณ์ส่วนบุคคลของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬามาประกอบการโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้าหรือบริการในธุรกิจของตน นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาที่ใช้บุคลิกภาพภายนอกและแสดงออกซึ่งบุคลิกภาพภายในในปรากฏเป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่สาธารณชนจดจำได้ ทำให้บุคลิกภาพจึงเป็นภาพลักษณ์ของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาที่ปรากฏหรือแสดงออกมาเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่เกิดขึ้นจากการแสดงออกซึ่งบุคลิกภาพอันลักษณะเฉพาะของนักกีฬาหรือผู้มีชื่อเสียงในวงการกีฬาแต่ละบุคคลทั้งภายนอกและภายใน ด้วยเหตุที่ภาพลักษณ์ส่วนบุคคลของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬามีมูลค่าในเชิงพาณิชย์และประโยชน์

ในการตลาด ผู้เกี่ยวข้องกับสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าของสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาดังกล่าวจึงควรศึกษาความคุ้มครองตามกฎหมายและการอนุญาตให้ใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬา เพื่อนำไปสู่การปกป้องคุ้มครองสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาและแนวทางในการแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาต่อไป

อย่างไรก็ดีภาพลักษณ์ทางกีฬาของบุคคลของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาที่มีมูลค่าในเชิงพาณิชย์มีความหมายกว้างขวางครอบคลุมภาพลักษณ์ทางกีฬาที่เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์และการนำภาพลักษณ์ทางกีฬาอันมีลิขสิทธิ์มาจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า (Blackshaw, 2023) ตัวอย่างเช่น (ก) ชื่อสกุล (Name) ที่ถูกนำมาใช้ในทางการค้า โดยชื่อสกุลมีลักษณะพิเศษทำให้บุคคลทั่วไปเข้าใจตรงกันว่าต้องการสื่อถึงตัวของนักกีฬาที่มีชื่อเสียงโดยไม่ต้องอธิบายเพิ่มเติมเป็นเครื่องหมายการค้า (ข) ภาพลักษณ์ส่วนบุคคล (Self-Image) อันเป็นลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลในการแสดงออกมาให้ปรากฏ โดยบุคคลทั่วไปสามารถมองเห็นชัดเจนว่าเป็นลักษณะเฉพาะตัวของนักกีฬาที่มีชื่อเสียงหรือบุคคลในวงการกีฬาคนหนึ่งคนใด รวมทั้งบุคคลทั่วไปสามารถจำแนกแยกแยะว่าภาพลักษณ์เช่นนี้เหมือนหรือแตกต่างจากภาพลักษณ์เฉพาะตัวของบุคคลอื่นอย่างไร (ค) รูปร่างลักษณะที่คล้ายคลึง (Likeness) ลักษณะเฉพาะตัวของนักกีฬาที่มีชื่อเสียงหรือบุคคลในวงการกีฬาคนหนึ่งคนใด และ (ง) ลายเซ็น (Signature) ของนักกีฬาที่มีชื่อเสียงหรือบุคคลในวงการกีฬาที่เกิดจากการลงลายมือชื่ออันประกอบด้วยตัวอักษรที่เกิดจากการเขียนลากเส้นลงบนวัสดุ และ (จ) ลักษณะของบุคคลอื่น ๆ (Other Characteristics) ที่นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาได้แสดงออกมาให้ปรากฏโดยใช้การเคลื่อนไหวร่างกาย ความรู้ ความสามารถ สติปัญญาและความวิริยะอุตสาหะของตนเองสร้างสรรค์ขึ้นมา เป็นต้น

ภาพลักษณ์ทางกีฬาของบุคคลของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาอาจถูกนำเสนอด้วยการทอดสดหรืออาจนำมาบันทึกเอาไว้ในรูปแบบภาพถ่าย ภาพยนตร์ โสตทัศนวัสดุ สิ่งบันทึกเสียง หรืองานแพร่เสียงแพร่ภาพ ภาพลักษณ์ทางกีฬาถูกนำเสนอหรือถูกบันทึกเอาไว้ในทำนองนี้ย่อมเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายคุ้มครองลิขสิทธิ์ (Casalino, 2022) นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาเจ้าของลิขสิทธิ์เป็นผู้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียว (Exclusive Right) ที่จะหวงกันห้ามไม่ให้ผู้อื่นนำภาพลักษณ์ทางกีฬาของตนไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาตหรือมีสิทธิอนุญาตให้ผู้อื่นใช้ภาพลักษณ์ทางกีฬาของตน ซึ่งสิทธิในการใช้ภาพลักษณ์ทางกีฬาของบุคคลของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาอาจถูกเรียกว่าสิทธิในการนำเอาภาพลักษณ์ของบุคคลเสนอต่อสาธารณะเพื่อประโยชน์ทางการค้า (Right of Publicity)

สิทธิแต่เพียงผู้เดียวถือเป็นสิทธิเด็ดขาดของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาที่สร้างสรรค์หรือก่อให้เกิดภาพลักษณ์ส่วนบุคคลของตน ทั้งยังเป็นสิทธิทางเศรษฐกิจที่นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาสินค้าแต่เพียงผู้เดียวสามารถใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์จากภาพลักษณ์ทางกีฬาเพื่อแสวงหารายได้เสริม (Additional Income) นอกเหนือไปจากการทำกิจกรรมกีฬาอาชีพหรือเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาเพื่อแสวงหารายได้หลักสำหรับเลี้ยงชีพ เหตุนี้เองนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาจึงอาจจัดตั้งนิติบุคคลเพื่อดำเนินกิจการสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬา ควบคู่ไปกับบริหารจัดการสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬา โดยบริหารจัดการอย่างหนึ่งอย่างใดแก่ภาพลักษณ์ทางกีฬา โดยอนุญาตให้บุคคลอื่น นำไปใช้ ทำซ้ำ ดัดแปลง หรือนำออกเผยแพร่ต่อสาธารณชนเพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ซึ่งนิติบุคคลเช่นนี้นั้นมักมีหน้าที่บริหารจัดการสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬา (Contracts licensing image rights) ระหว่างนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬากับคู่สัญญาที่ต้องการนำภาพลักษณ์ทางกีฬาของของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาไปใช้ประโยชน์ทางการค้า (Boyd, 2011) อาทิ สโมสรกีฬาอาชีพ (Professional Sports Clubs) ผู้สนับสนุน (Sponsors) ตัวแทนนักกีฬา (Agents) โดยมากมักเป็นอยู่ในรูปแบบของข้อตกลงอนุญาตให้ใช้สิทธิแบบไม่เด็ดขาด (Non-Exclusive Licensing Agreement) ซึ่งนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาในฐานะเจ้าของสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาของตนเองก็ยังมีสิทธิอนุญาตให้บุคคลอื่น ๆ นอกเหนือไปจากผู้เคยได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิดังกล่าวสามารถใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬานั้นได้อีก รวมไปถึงนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาก็ยังคงมีสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาของตนเองอยู่นั้นหมายความว่านักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาสามารถอนุญาตให้บุคคลอื่นใช้สิทธิโดยไม่จำกัดจำนวนผู้รับอนุญาต ไม่ผูกขาดเพียงรายหนึ่งรายใดเพียงรายเดียว นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาสามารถจัดเก็บรายได้หรือแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการอนุญาตให้ใช้สิทธิดังกล่าวหลายครั้งหลายคราว (Coors, 2015) แต่ในบางกรณีสโมสรกีฬาต้นสังกัดของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาอาจทำข้อตกลงอนุญาตให้ใช้สิทธิแบบเด็ดขาด (Exclusive Licensing Agreement) กับนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬา อนุญาตให้สโมสรกีฬาต้นสังกัดมีสิทธิใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาแต่เพียงผู้เดียวเท่านั้น โดยที่นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาไม่มีสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาของตนเองและไม่สามารถอนุญาตให้บุคคลอื่นใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาดังกล่าวอีก ในขณะที่เดียวกันสโมสรกีฬาต้นสังกัดที่มีสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาที่อยู่ภายใต้สังกัดของ

ตนแต่เพียงผู้เดียว ข้อตกลงอนุญาตให้ใช้สิทธิแบบเด็ดขาดมักถูกผนวกเอาไว้ในสัญญาจ้างนักกีฬา (Employment Contracts) แล้วนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาดกลงยินยอมอนุญาต (Authorisation) ให้สโมสรกีฬาต้นสังกัดใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาของตนแต่เพียงผู้เดียว (Negrin, 2001) ทั้งสโมสรกีฬาต้นสังกัดยังมีอำนาจยินยอมอนุญาตให้บุคคลอื่นใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาที่อยู่ภายใต้สังกัดได้อีก (Ostashenko & Galoyan, 2020)

ในส่วนของเครื่องหมายหรือตราสัญลักษณ์ที่นำเอาภาพลักษณ์ทางกีฬาของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬามาใช้เป็นเครื่องหมายการค้านั้น ต้องผ่านการออกแบบอันประกอบด้วยองค์ประกอบหลักที่เป็นสาระสำคัญนำไปสู่การสร้างลักษณะบ่งเฉพาะของเครื่องหมายหรือตราสัญลักษณ์ดังกล่าว เครื่องหมายหรือตราสัญลักษณ์เช่นนี้ใช้กับสินค้าหรือบริการเพื่อทำให้ผู้บริโภคในท้องตลาดสามารถจำแนกแยกสินค้าและบริการจากผู้ประกอบธุรกิจรายหนึ่งออกจากสินค้าและบริการของธุรกิจผู้ประกอบธุรกิจรายอื่นได้ เช่น ชื่อตัว ชื่อสกุล ลายมือ ชื่อ ภาพบุคคลหรือภาพเหมือนบุคคลของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬา หลังจากที่ได้ออกแบบเครื่องหมายหรือตราสัญลักษณ์ที่ประกอบไปด้วยภาพลักษณ์ทางกีฬาของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาเสร็จสิ้นแล้ว เจ้าของเครื่องหมายหรือตราสัญลักษณ์ต้องนำเอาเครื่องหมายหรือตราสัญลักษณ์นั้นไปผ่านการจดทะเบียนหรือขึ้นทะเบียน (Trademark Registration) กับหน่วยงานรัฐที่รับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า (เช่น กรมทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศไทยหรือ สำนักงาน Intellectual Property Office (หรือ IPO) ของสหราชอาณาจักรและสำนักงาน U.S. Patent and Trademark Office (หรือ USPTO) ของสหรัฐอเมริกา เป็นต้น) ผลที่ตามมาทำให้เครื่องหมายหรือตราสัญลักษณ์ดังกล่าวกลายเป็นเครื่องหมายหรือตราสัญลักษณ์ที่จดทะเบียนหรือขึ้นทะเบียนแล้วหรือเครื่องหมายการค้าจดทะเบียน (Registered Trademark) แล้วเครื่องหมายการค้าจดทะเบียนได้รับการรับรองคุ้มครองตามกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศที่รับจดทะเบียนและมีอายุการคุ้มครองตามที่รัฐ (ประเทศที่รับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า) กำหนดเอาไว้ แต่ในส่วนของภาพลักษณ์ทางกีฬาของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาที่เกิดจากการการแสดงท่าทางอันเป็นนาฏกรรม (dramatic works) และการสร้างสรรค์ผลงานอันเป็นศิลปกรรม (artistic works) ซึ่งนาฏกรรมและศิลปกรรมเช่นนี้อาจใช้การแสดงถึงบุคลิกภาพภายนอกหรือการแสดงออกซึ่งบุคลิกภาพภายในของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬามาเป็นส่วนหนึ่งของงานดังกล่าว เช่นนี้แล้วนาฏกรรมและศิลปกรรมดังกล่าวย่อมเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ที่ได้รับความคุ้มครองโดยอัตโนมัติตามกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาของ

ประเทศต่าง ๆ โดยไม่ต้องจดทะเบียนเหมือนกับสิทธิบัตรหรือเครื่องหมายการค้า แต่นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาสามารถนำเอางานนาฏกรรมและศิลปกรรมที่ถูกบันทึกเอาไว้ในรูปแบบภาพยนตร์ วิทยุทัศน์หรือสื่ออื่น ๆ มาแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์เพื่อให้รัฐรับรองการแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์ดังกล่าวเพื่อใช้เป็นหลักฐานแสดงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ได้

เมื่อการทรงไว้และการได้มาซึ่งสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาเป็นทรัพย์สินสิทธิ (Real rights) หรือสิทธิที่มีอยู่เหนือตัวทรัพย์สินทางปัญญาที่นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬามีอยู่เหนือตัวภาพลักษณ์ทางกีฬาของตนเองแล้ว เช่นนี้นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาทำนิติกรรมสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาของตน ส่งผลให้นักกีฬาหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬามีบุคคลสิทธิ (Personal rights หรือบางตำราเรียก Rights over the individual) สิทธิที่มีอยู่เหนือบุคคลในอันที่จะบังคับบุคคลซึ่งเป็นคู่สัญญาให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งหรืองดเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อก่อให้เกิดรายได้หรือประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างใดอย่างหนึ่งแก่นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬา การบริหารสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิและการทำข้อตกลงจัดสรรประโยชน์ของสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาจึงเป็นประเด็นที่นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาพึงตระหนัก การบริหารสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิและการทำข้อตกลงจัดสรรประโยชน์ของสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาอาจทำให้คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งได้ประโยชน์และอีกฝ่ายหนึ่งเสียประโยชน์หรือคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายได้ประโยชน์ตอบแทนซึ่งกันและกัน อย่างไรก็ตามข้อสัญญาหรือข้อตกลงจ้างระหว่างสโมสรกีฬาอาชีพต้นสังกัดและนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาที่อยู่ภายใต้สังกัด ที่ระบุข้อสัญญาหรือข้อตกลงว่าให้สโมสรกีฬาอาชีพต้นสังกัดมีสิทธิเด็ดขาดหรือสิทธิแต่ผู้เดียวในการแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาที่อยู่ภายใต้สังกัด ดังนั้นสโมสรกีฬาอาชีพต้นสังกัดคู่สัญญาอีกฝ่ายอาจตกเป็นฝ่ายที่ได้เปรียบนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาที่อยู่ภายใต้สังกัดคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งจนเกินสมควร อันอาจถือเป็นข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม (Unfair Terms) อย่างหนึ่งที่มีมักพบเห็นในการดำเนินธุรกิจอุตสาหกรรมกีฬาสมัยใหม่ โดยนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาที่อยู่ภายใต้สังกัดสโมสรกีฬาอาชีพอาจต้องจำยอมทำข้อสัญญาหรือข้อตกลงในทำนองนี้ ด้วยว่าตนมีอำนาจในการเจรจาต่อรองที่ด้อยกว่าหรือตกอยู่ภายใต้อำนาจครอบงำบางการของสโมสรกีฬาฟุตบอลต้นสังกัดที่มีอยู่เหนือตน ในทางกลับกันสโมสรกีฬาอาชีพต้นสังกัดอาจมองว่าการระบุข้อสัญญาหรือข้อตกลงในทำนองนี้มักเกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้งในธุรกิจอุตสาหกรรมกีฬา โดยถูกผนวกเอาไว้ในสัญญาจ้างนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬา

ให้เข้ามาอยู่ภายใต้สังกัดในทำนองที่เป็นสัญญาสำเร็จรูปอย่างหนึ่ง แล้วการทำสัญญาข้างเช่นว่านี้ ก็อยู่บนพื้นฐานของหลักเสรีภาพในการทำสัญญา (Freedom of Contract) ที่นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬายินยอมพร้อมใจเข้ามาเป็นนักกีฬาอาชีพหรือบุคลากรอาชีพภายใต้สังกัดสโมสรกีฬาอาชีพ

ผู้เขียนตั้งข้อสังเกตว่าแม้สโมสรกีฬาอาชีพกล่าวอ้างว่าการระบุข้อตกลงอนุญาตให้ใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาเอาไว้ในสัญญาจ้างนักกีฬาอาชีพหรือบุคลากรในวงการกีฬาอาศัยหลักเสรีภาพในการทำสัญญาก็ตามที แต่การแฝงเอาไว้ซึ่งข้อตกลงอนุญาตให้ใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาในสัญญาจ้างนักกีฬาอาชีพหรือบุคลากรในวงการกีฬาให้เข้ามาอยู่ภายใต้สังกัดสโมสรกีฬาอาชีพก็อาจถือเป็นพฤติการณ์ที่มีได้เปิดทางเลือกให้กับนักกีฬาอาชีพหรือบุคลากรในวงการกีฬาอย่างแท้จริงหรือจำต้องยอมรับข้อตกลงดังกล่าวเพียงเพราะต้องการเข้าไปอยู่ภายใต้สังกัดการบริหารปกครองของสโมสรกีฬาอาชีพเพื่อแลกกับสิทธิในการลงแข่งในนามสโมสรกีฬาอาชีพแล้วสโมสรกีฬาอาชีพมักโอกาสความได้เปรียบในฐานะที่ฝ่ายตนมีอำนาจเจรจาต่อรองที่เหนือกว่าหรือกำลังจะมีอำนาจบริหารปกครองเหนือนักกีฬาหรือบุคลากรทางการกีฬาที่กำลังจะเข้ามาอยู่ภายใต้สังกัดเจรจาจึงให้คู่สัญญาอีกฝ่ายซึ่งอยู่ภายใต้พฤติการณ์ที่มีได้เปิดทางเลือกอย่างแท้จริง (Substantive Unconscionability) (Lush, 2015) จำยอมรับข้อตกลงอนุญาตให้ใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาที่แฝงเอาไว้ในสัญญาจ้างอันก่อให้เกิดผลเสียเปรียบแก่นักกีฬาหรือบุคลากรทางการกีฬาที่ยอมเข้ามาอยู่ภายใต้สังกัดอย่างยิ่งยวด สโมสรกีฬาอาชีพคู่สัญญาอีกฝ่ายยอมได้เปรียบนักกีฬาหรือบุคลากรทางการกีฬาคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเกินสมควร โดยสโมสรกีฬาอาชีพฝ่ายที่ได้เปรียบนั้นได้รู้ถึงการเสียเปรียบของนักกีฬาอาชีพหรือบุคลากรในวงการกีฬาล่วงหน้าแล้ว นักกีฬาหรือบุคลากรทางการกีฬาคู่สัญญาอาจให้ความยินยอมรับข้อตกลงดังกล่าวด้วยความเกรงใจหรือจำยอมเข้าไปอยู่ภายใต้อำนาจบริหารปกครองเหนือตนของสโมสรทำให้ตนไม่อาจเจรจาแสวงหาทางเลือกอื่น ๆ ได้อย่างละเอียดรอบคอบ (Unconscionable Bargains) (Negrin, 2001)

อนึ่ง หากนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาดำเนินแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาของตนเองในทำนองที่ดำเนินการด้วยตนเองก็ดีหรือดำเนินการด้วยนิติบุคคลที่ได้รับการจัดตั้งมาเป็นการเฉพาะก็ตาม ล้วนแล้วแต่นำไปสู่การสร้างรายได้ (Income) อันเป็นประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ได้รับจากการทำข้อตกลงอนุญาตให้ใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อคำตอบแทนจากการอนุญาตให้ใช้ภาพลักษณ์ทางกีฬาอันเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์หรือค่าสิทธิ (Royalty) (Ranieri, 2022) เป็นรายได้อย่างหนึ่งของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬา (Coors, 2015) ในทางเดียวกันหากนักกีฬาอาชีพหรือ

บุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาดำเนินแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาของตนเองในส่วนที่เป็นเครื่องหมายการค้า เช่นนี้นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาอาจทำข้อตกลงอนุญาตให้ใช้เครื่องหมายการค้า (Trademark Licensing Agreement) เพื่ออนุญาตให้ผู้ประกอบการหรือธุรกิจอุตสาหกรรมใช้ประโยชน์ในเครื่องหมายทางการค้าที่เกิดขึ้นจากภาพลักษณ์ทางกีฬาของตนเอง และมีสิทธิเรียกค่าตอบแทนจากการอนุญาตให้ผู้ประกอบการหรือธุรกิจอุตสาหกรรมใช้สิทธิในเครื่องหมายการค้าจากการอนุญาตให้ใช้สิทธิดังกล่าว ซึ่งเงื่อนไขที่ปรากฏในข้อตกลงในทำนองนี้อาจปรากฏในหลากหลายรูปแบบด้วยกัน เช่น ข้อตกลงอนุญาตให้ใช้สิทธิโดยเด็ดขาด ข้อตกลงอนุญาตให้ใช้สิทธิโดยไม่เด็ดขาดหรือข้อตกลงอนุญาตให้ใช้สิทธิแต่เพียงผู้เดียว (ดังที่กล่าวไว้แล้วในข้างต้น) ดังนั้นนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬา ย่อมมีหน้าที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหรือภาษีเงินได้นิติบุคคล อันเป็นไปตามหลักการว่าด้วยการจัดเก็บภาษีของแต่ละประเทศ (Carrick, 2021) ผู้เขียนตั้งข้อสังเกตเอาไว้ว่าการจัดเก็บภาษีในแต่ละประเทศอาศัยหลักการจัดเก็บภาษีเงินได้ที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาจึงต้องให้ความสนใจปฏิบัติตามกฎหมายของประเทศที่ประสงค์จะจัดเก็บภาษีเงินได้ที่เข้าลักษณะพึงต้องเสียภาษีเงินได้ให้แก่ประเทศดังกล่าว หากนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาวางแผนภาษีหรือเตรียมการเพื่อเสียภาษีตามแนวทางปฏิบัติในการเสียภาษีของประเทศต่าง ๆ แล้ว นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาก็จะสามารถเสียภาษีได้อย่างถูกต้อง และสามารถหลีกเลี่ยงการกระทำการอันกฎหมายภาษีของประเทศต่าง ๆ ที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดทางอาญาตามกฎหมายภาษีและกำหนดโทษทางอาญาไว้

ผู้เขียนเสนอแนะให้นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาพึงตระหนักรู้ถึงการปกป้องคุ้มครองสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาเพื่อการแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจของตนเองทำนองเดียวกันหากบุคคลหนึ่งบุคคลใดต้องการแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากภาพลักษณ์ทางกีฬาของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬารายหนึ่งรายใดแล้ว บุคคลเช่นว่านี้ก็พึงจ่ายค่าสิทธิให้แก่นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาที่เป็นเจ้าของสิทธิเพื่อตอบแทนนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาเจ้าของสิทธิอนุญาตที่อนุญาตให้ใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬา (Meyer & Zimbalist, 2022) ในขณะเดียวกันสโมสรกีฬาต้นสังกัดของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาผู้ซึ่งมีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจเหนือกว่านักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาในฐานะที่เป็นผู้มีอำนาจบังคับบัญชาเหนือนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาก็พึงไม่เอาไรต์เอาเปรียบนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มี

ชื่อเสียงในวงการกีฬาที่อาจมีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจที่ด้อยกว่า ด้วยการข้อตกลงในสัญญาจ้างระหว่างสโมสรกีฬาต้นสังกัดกับนักกีฬาอาชีพหรือบุคลากรในวงการกีฬาที่อยู่ภายใต้สังกัด ที่ทำให้สโมสรกีฬาต้นสังกัด หรือพันธมิตรทางธุรกิจของสโมสรกีฬาอาชีพต้นสังกัดได้เปรียบนักกีฬาอาชีพหรือบุคลากรในวงการกีฬาอีกฝ่ายเกินสมควร ซึ่งแม้ว่าข้อตกลงเช่นนี้อาจมองได้หลายแง่มุมทางหนึ่งย่อมเป็นการจำกัดสิทธิของนักกีฬาอาชีพหรือบุคลากรในวงการกีฬาในการรักษาประโยชน์ในภาพลักษณ์ของตนอย่างยิ่งยวด และในอีกทางหนึ่งสโมสรกีฬาอาชีพอาจแสวงหาประโยชน์จากผู้อยู่ภายใต้อำนาจบังคับบัญชาหรือภายใต้อำนาจบริหารปกครองอันจำเป็นต่อการดำเนินธุรกิจของสโมสรกีฬาอาชีพ แต่การบริหารสัญญาหรือการเจรจาตกลงระหว่างบรรดาผู้อยู่ในวงการกีฬาอาชีพด้วยกัน ก็พึงดำเนินการต่าง ๆ ให้ต่างฝ่ายต่างมีสิทธิได้รับประโยชน์ตอบแทนซึ่งกันและกันตามสมควร แล้วต่างฝ่ายต่างต้องเจรจาต่อรองให้ข้อตกลงอนุญาตให้ใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬามีผลใช้บังคับเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณี ไม่ให้นักกีฬาอาชีพหรือบุคลากรในวงการกีฬาต้องจ่ายอรรถประโยชน์เกินสมควร ผู้เขียนยังเสนอแนะให้นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาดำเนินการต่าง ๆ เพื่อรักษาสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬา หวังกันไม่ให้บุคคลอื่นมาแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจในภาพลักษณ์ทางกีฬาของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสกัดกั้นการลงขาย (Passing Off) จากผู้ประกอบการรายหนึ่งรายใดที่พยายามแสดงข้อความอันเป็นเท็จทำให้บุคคลทั่วไปเข้าใจว่าสินค้าของผู้ประกอบการมีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาในทางหนึ่งทางใด ลงขายว่าเป็นสินค้าหรือบริการที่มีนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาของเจ้าของเครื่องหมายการค้า (Trademark Owner) หรือเป็นพรีเซนเตอร์โฆษณาสินค้าหรือบริการ (Presenter)

บทสรุป (Conclusion)

สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาเป็นสิทธิอันชอบธรรมที่นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาสามารถที่จะใช้ภาพลักษณ์ของตนหรือภาพลักษณ์ที่ตนได้สร้างสรรค์ขึ้นมาเพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ตลอดจนหวังกันไม่ให้กระทำการอันกระทบหรือรบกวนการใช้สิทธิดังกล่าว ในทางกลับกันบุคคลอื่นก็มีหน้าที่จะไม่รบกวนต่อการใช้สิทธิดังกล่าว ในขณะเดียวกันช่องทางการแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาก็มักเกิดขึ้นจากสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬา อีกทั้งในบางประเทศกฎหมายสูงสุดที่ใช้ในการปกครองประเทศได้บัญญัติให้การรับรองคุ้มครองสิทธิในภาพลักษณ์ของบุคคล ทำให้นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลอื่นมีหน้าที่ต้องยอมรับ พร้อมกับไม่กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นการละเมิดต่อสิทธิในภาพลักษณ์ของ

บุคคล การทำข้อตกลงหรือดำเนินการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามเงื่อนไขหรือข้อกำหนดในสัญญาอนุญาต ให้ใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬา ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการ กีฬาพึงตระหนักเอาไว้เพื่อรักษาสิทธิประโยชน์ของตน ในขณะที่การตรวจสอบการการใช้สิทธิของ ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาให้เป็นไปตามสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิในภาพลักษณ์ ทางกีฬาก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน นั่นก็เพื่อให้การดำเนินการต่าง ๆ ให้เป็นไป ตามเงื่อนไขต่างตอบแทนกันระหว่างผู้อนุญาตในการใช้สิทธิกับผู้ที่ได้รับอนุญาตในการใช้สิทธิ ที่กำหนดเอาไว้ในสัญญา อย่างไรก็ตามนักกีฬาอาชีพหรือบุคลากรในวงการกีฬาควรพึงระมัดระวัง การทำสัญญาจ้างกับสโมสรกีฬาอาชีพ ซึ่งอาจแฝงเอาไว้ด้วยข้อสัญญาหรือข้อตกลงใดที่ไม่เป็นธรรม โดยสโมสรกีฬาอาชีพอาจฉกฉวยโอกาสเอาเปรียบนักกีฬาอาชีพหรือบุคลากรในวงการกีฬา อีกฝ่ายหนึ่ง ในขณะที่ทำสัญญาจ้างเข้ามาเป็นนักกีฬาหรือบุคลากรในวงการกีฬาให้เข้ามาอยู่ภายใต้ สังกัดของสโมสรกีฬาอาชีพ นั้นหมายความว่า นักกีฬาอาชีพหรือบุคลากรในวงการกีฬาอาจตกเป็น ฝ่ายเสียเปรียบไม่อาจใช้ภาพลักษณ์ทางกีฬาของตนเองหรือภาพลักษณ์ทางกีฬาที่ตนได้สร้างสรรค์ขึ้นมา เพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจ โดยที่นักกีฬาอาชีพหรือบุคลากรในวงการกีฬาเองไม่มีสิทธิใช้ หรืออนุญาตให้บุคคลอื่นใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาได้อีกต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- Arai, A., Ko, Y. J. & Ross, S. (2014). "Branding athletes: Exploration and conceptualization of athlete brand image." *Sport Management Review*. 17(2) : 97 – 106.
- Balcarczyk, J. (2010). "Sports image rights – a comparative overview." *Zbornik Radova Pravnog Fakulteta u Splitu*. 47(2) : 327 – 334.
- Blackshaw, I. S., (2012). *Sports Marketing Agreements : Legal, Fiscal and Practical Aspects*. The Hague : T.M.C. Asser.
- Blackshaw, I. S. (2023). "Understanding Sports Image Rights." [Online]. Available : https://www.wipo.int/ipoutreach/en/ipday/2019/understanding_sports_image_rights.html Retrieved June 12, 2023.
- Blackshaw, I. S., & Siekmann, R. C. R. (2005). *Sports image rights in Europe*. The Hague : T.M.C. Asser.

- Boyd, S. (2011). "Image Rights Contracts : Morality Clauses." **Entertainment Law Review.** 22(5) : 133 – 135.
- Boyes, S. (2015). "Legal protection of athletes' image rights in the United Kingdom." **The International Sports Law Journal.** 15(12) : 69 – 82.
- Bryson, A., Rossi, G., & Simmons, R. (2014) "The migrant wage premium in professional football : A superstar effect?" **Kyklos.** 67(1) : 12 - 28.
- Carrick, S. (2021). (2016). "COVID-19 and the taxation of professional athletes' image rights." **The International Sports Law Journal.** 21 : 15 – 26.
- Casalino, F. (2022). "Call to the Bullpen: Saving High School Student Athlete Name, Image, and Likeness Rights." **Jeffrey S. Moorad Sports Law Journal.** 29(2) : 263 – 298.
- Coors, C. (2015). "Are Sports Image Rights Assets? A Legal, Economic and Tax Perspective." **The International Sports Law Journal.** 15(1) : 64 – 68.
- Fields, S. K. (2016). **Game Faces: Sport Celebrity and the Laws of Reputation.** Urbana, IL : University of Illinois Press.
- Kharytonov, E., Kharytonova, O., Tkalych, M., Bolokan, I., Samilo, H., & Tolmachevska, Y. (2021). "Intellectual property law in the field of sports : specifics of manifestations and features of legal regulation." **Cuestiones políticas.** 39(69) : 530 – 546.
- Krzysztof, W. M. (2016). "Legal aspects of athletes' image rights usage in the light of marketing activities." **Quality in Sport.** 2(2) : 80 – 96.
- Lush, G. (2015). "Reclaiming Student Athletes' Rights to Their Names, Images and Likenesses, Post O'Bannon v. NCAA: Analyzing NCAA Forms for Unconscionability." **Southern California Interdisciplinary Law Journal.** 24(3) : 767 - 804.
- Levinson, H. (1997). "'Image as Everything"... But Not When It Comes to a Right of Publicity Infringement." **University of Miami Entertainment & Sports Law Review,** 14 : 83 – 112.

- Meyer, J. & Zimbalist, A. (2022). "A Win-Win: College Athletes Get Paid for Their Names, Images, and Likenesses and Colleges Maintain the Primacy of Academics. In *Whither College Sports : Amateurism, Athlete Safety, and Academic Integrity.*" **The Journal of Sports and Entertainment Law.** 11(2) : 247-303.
- Negrin, K. (2001). "If You Build It, They "Might" Stay : Unconscionability in Modern Sports Stadium Leases." **Public Contract Law Journal.** 30(3) : 503 - 524.
- Ostashenko, M. & Galoyan, A. (2020). "Commercial Use of Sportspersons' Image Rights." **Business Law International.** 21(2) : 121 - 128.

